

• การวิเคราะห์ความคิดเรื่อง ความยุติธรรม ในอุดมรัฐของเพลโต

นางสาว พรทิพา บรรทมสินธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

115893890

An Analysis of The Concept of Justice in Plato's Republic

Miss Pornnipha Bantomsindhu

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate school

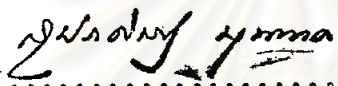
Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์ความคิดเรื่อง "ความยุติธรรม" ในอุดมรัฐของเพลโต
โดย   นางสาว พรติพา บรรทมสินธุ์
ภาควิชา   ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา ช่างขวัญยืน

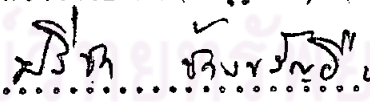
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีปฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฦ รังษี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา ช่างขวัญยืน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ความคิดเรื่อง ความยุติธรรม ในอุดมรัฐของเพลโต
 ชื่อ นิสิต นางสาว พรทิพา บรรทมสินธุ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา ช้างขวัญยืน
 ภาควิชา ปรัชญา
 ปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวความคิดเรื่อง "ความยุติธรรม" ในอุดมรัฐของเพลโต โดยเทียบเคียงกับทฤษฎีเรื่องเดียวกันนี้ของนักปรัชญาสมัยปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเรื่องความยุติธรรม ว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์และสังคมอย่างไร

จากการวิเคราะห์ พบว่าวิถีชีวิตของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับหลักแห่งความยุติธรรม มนุษย์ใช้ความยุติธรรม โดยอาศัยรัฐเป็นเครื่องมือ ดังนั้น โครงสร้างสังคมที่มีรูปแบบการปกครองต่างกัน จะทำให้เข้าใจความหมายของความยุติธรรมต่างกัน โดยนัยนี้ นักปรัชญาปัจจุบันได้เสนอหลักความยุติธรรมในรูปของความยุติธรรมทางสังคม มีหลักการที่ให้ความเท่าเทียมแก่พลเมืองของรัฐ เป้าหมาย เพื่อสังคมส่วนรวม กฎหมาย จะเป็นหลักสำคัญในการประกัน ความยุติธรรมทางสังคมให้ มีผลใช้บังคับในด้านการปฏิบัติ

แต่การปกครองในปัจจุบันมีรูปแบบการปกครองของแต่ละสังคมต่างกัน หลักความยุติธรรมของทฤษฎีหนึ่ง จึงไม่อาจนำไปใช้ได้กับการปกครองทุกรูปแบบ จึงแสดงให้เห็นเป็นอย่างดีว่าหลักของความยุติธรรมทางสังคม เป็นหลักการที่เปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นกับองค์ประกอบของสังคมและความต้องการของบุคคลในสังคม

ทฤษฎีนี้ต่างจากความคิดของเพลโต คือหลักความยุติธรรมของเพลโตอธิบายได้ด้วยทฤษฎีทางปรัชญาของเขา เรื่องแบบความยุติธรรมเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นรูปแบบที่เข้าถึงได้ด้วยปัญญา ความยุติธรรมในลักษณะนี้ไม่ได้เป็นผลจากโครงสร้างสังคมหรือระบบการปกครองโดยตรง

เพลโต กล่าวถึง ความยุติธรรมสมบูรณ์ ในฐานะเป็นสิ่งที่มียู่ ดังนั้นในอุดมรัฐของเพลโต จึงกล่าวถึงความยุติธรรมในหลายรูปแบบ ซึ่งมีหลักการในการอธิบายต่างกัน แต่เพลโตฝากความหวังไว้แก่ผู้ปกครองที่เป็นนักปรัชญา ให้เป็นผู้แยกแยะว่าการปฏิบัติอย่างไรที่เสียนแบบมาจากความยุติธรรมที่สมบูรณ์นี้ และใช้ความยุติธรรมเพื่อบกครองรัฐให้เข้าใกล้ความยุติธรรมที่สมบูรณ์ที่สุด

ความยุติธรรมในทรรศนะของนักปรัชญาปัจจุบัน ที่ริทยานิพนธ์นี้นำมาเปรียบเทียบมียู่ ๓ ทฤษฎี คือ ทฤษฎีความยุติธรรมแบบประโยชน์นิยม ความยุติธรรมในฐานะเป็นความเที่ยงตรงและทฤษฎีการแบ่งสรรปันส่วนอย่างยุติธรรม

ทฤษฎีความยุติธรรมแบบประโยชน์นิยม เสนอหลักความยุติธรรมที่ว่า สังคมน่าจะให้สิ่งที่ดีที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด เน้นที่ผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้มติมหาชนเป็นผู้ตัดสิน เพลโตไม่ได้.. ด้านทรรศนะประโยชน์นิยม เพียงแต่เชื่อว่าราชาปราชญ์จะเป็นผู้ตัดสินว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน แทนที่จะยอมรับมติมหาชน

ทฤษฎีการแบ่งสรรปันส่วนอย่างยุติธรรม มุ่งแบ่งสรรปันส่วนในด้านการเก็บภาษี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในระหว่างคนมั่งมีกับคนจน เพลโตกล่าวถึงการแบ่งสรรปันส่วนในรูปของการแบ่งแรงงาน ไม่ใช่การเก็บภาษี ทั้งนี้เป็นเพราะอุดมรัฐไม่ยินยอมให้สมาชิกของรัฐมีสิทธิในการสะสมทรัพย์สิน

ทฤษฎีความยุติธรรมในฐานะเป็นความเที่ยงตรง เน้นความยุติธรรมในรูปของการให้อิสระภาพแก่บุคคลในสังคม ทฤษฎีนี้ถือการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นพื้นฐาน หลักการดังกล่าวจึงจะนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพลโตวิเคราะห์หลักความยุติธรรมทางสังคม จากระบบการปกครองแบบคณาธิปไตย มนุษย์ถูกจำกัดด้วยหน้าที่ตามธรรมชาติของจิต บุคคลไม่มีอิสระภาพในการเลือกประกอบอาชีพตามที่ตนปรารถนา อิสระภาพถูกจำกัด ความยุติธรรมทางสังคมไม่ได้เกิดจากการให้สมาชิกของรัฐเลือกประกอบอาชีพอย่างอิสระ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่ตนต้องการ แต่ความยุติธรรมจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลได้ทำหน้าที่ที่ตรงกับสภาพจิตของตน ดังนั้นเพลโตจึงไม่อาจยอมรับความยุติธรรมตามทรรศนะนี้ได้

ในการวิเคราะห์ทรรศนะของเพลโตที่มีต่อทรรศนะความยุติธรรมสมัยปัจจุบันดังกล่าวแล้ว จะพบว่า เพลโตเห็นด้วยกับหลักความยุติธรรมทางสังคมแบบประโยชน์นิยม ในแง่ที่ว่า เน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเห็นด้วยกับทฤษฎีการแบ่งสรรปันส่วนอย่างยุติธรรมในบางส่วน แต่อธิบาย

จากหลักการต่างกัน เพลโตกล่าวถึง การแบ่งสรรปันส่วนในด้านแรงงาน ไม่ได้มุ่งพิจารณาแง่การ
เก็บภาษีอากรอย่างยุติธรรม เพราะพลรัฐในอุดมรัฐไม่มีการสะสมทรัพย์สิน สำหรับทฤษฎีความยุติ-
ธรรมในฐานะ เป็นความเที่ยงตรง ที่เน้นหลักความยุติธรรมทางสังคมด้วยการให้อิสรภาพแก่บุคคล
ในด้านต่าง ๆ หลักการของทฤษฎีนี้เพลโตไม่เห็นด้วย เนื่องจากถือว่า การให้อิสรภาพ เสรีภาพ
แก่บุคคล เป็นอันตรายต่อรัฐ รัฐจะขาดเอกภาพ ขาดความกลมกลืน

นักปรัชญาปัจจุบันวิเคราะห์ทฤษฎีความยุติธรรมแบบเพลโต เป็นหลักการที่ไม่อาจนำมา
ปฏิบัติได้ในสังคมปัจจุบันที่มีรูปแบบของโครงสร้างสังคมที่ซับซ้อน มีความก้าวหน้าทางระบบ เศรษฐกิจ
ระบบ เศรษฐกิจในอุดมรัฐอยู่ในรูปการแลกเปลี่ยนสินค้า เป็นลักษณะสังคมส่วนตัว ดังนั้น หลักความ
ยุติธรรมทางสังคมในทฤษฎีของเพลโต เมื่อมองจากทฤษฎีของนักปรัชญาปัจจุบัน จึง เป็นหลักการ
ที่ไม่สามารถนำมาใช้ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น นักปรัชญาปัจจุบันจึงสรุปว่า ความยุติธรรมของเพลโต
มีลักษณะ เป็นความยุติธรรมในอุดมคติ เท่านั้น

คุนยวิทย์วิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   An analysis of the Concept of Justice in Plato's
                          Republic
Name   Miss. Pornthipha Bantomsindhu
Thesis Advisor   Assistant Professor Preecha Changkwanym
Department   Philosophy
Academic Year   1979

ABSTRACT

The aim of this thesis is to study the concept of justice in Plato's Republic in comparison with that of modern philosophers in order to analyse why the problem of justice is significant to man and society as a whole.

From the study, it is found that human life is necessarily related to the interpretation of the principle of justice. Men use the principle of justice through the state, so different forms of government have different interpretations of the principle of justice. In this way, modern philosophers have presented the principle of justice in the various forms of social justice. Its main concern is to offer equality to all of its citizens for the good of the society. Law is therefore the main device through which justice is guaranteed.

At present, each society has a different form of government. The principle of justice of a theory may not be used for every form of government. Thus, it is clearly shown that the principle of social justice is changeable. It depends on factors and individuals in the society.

This concept is different from Plato's. That is, Plato's principle of justice is explained by his own philosophy, the Idea or Form. The form of justice is permanent and unchangeable. It is wisdom that leads men to the truth of justice. In this case, justice is not the direct effect of the social structure or government system.

Plato claims that perfect justice exists. Therefore, in Plato's Republic there are various forms of justice which can be explained by different principles, but Plato hopes that the ruler who is also a philosopher should decide which act is based on the perfect justice, and rule the state with that perfect justice.

There are three theories of justice in modern philosophers' concept which this thesis is comparing. They are the Utilitarian Justice, the Justice as Fairness and the Distributive Justice.

The Utilitarian Justice presents the principle of social justice in the way that the society should give the greatest good for the greatest number of people, emphasizing on the common advantage by the majority choice. Plato has no objection to the Utilitarian theory. He only believes that the philosopher-king will decide what is the best for people instead of the majority choice.

The Distributive Justice emphasizes on sharing in taxation in order that the rich and the poor be equal. Plato tells about the form of the division of labour instead of taxation. This is because Plato does not allow the members of state to own properties.

The Justice as Fairness emphasizes on the justice form of liberty for the members of state. This theory must be based on democracy so that

This principle is effective in practice. Plato analyses the principle of social justice from aristocracy. Men are limited by the duty of the nature of their mind. Men have no freedom in vocational choice to fulfill their wish Men's freedom is limited. However, social justice will be achieved only when each individual has the duty that corresponds to his spiritual state. Therefore, Plato disregards this kind of justice.

In analysing Plato's attitude towards the present principle of justice, we find that Plato agrees with the Utilitarian principle of social justice in the respect that it mainly emphasizes the good of the society. Plato partly agrees with the Distributive. Justice which is explained by a different principle Plato mentions the division of labour, not considering fair taxation as citizens cannot own properties.

Plato disagrees with the Justice as Fairness which emphasizes the principle of social justice by giving freedom to the individuals because he believes that it is harmful to the state and the state will lose its unity and harmony.

Modern philosophers consider that Plato's concept of justice cannot be practised in present society which is structurally complex and economically advanced. Plato's economic system lies in the personal exchange of goods. Consequently, the principle of social justice in Plato's concept as viewed by modern philosophers is not practicable with modern society. Modern philosophers conclude that Plato's Justice is only 'Ideal Justice'.

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลืออย่างดี จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ปรีชา ช้างขวัญยืน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับวิธีการค้นคว้า การวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจน
รวมถึงการแก้ไขตรงจุดต้นฉบับ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

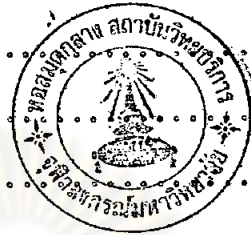
หากว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะมีส่วนให้ความรู้แก่บุคคลอื่น ข้าพเจ้าขอมอบอุทิศความดี
ให้กับบิดา มารดา ผู้ซึ่งเป็นเสมือนครูท่านแรกของข้าพเจ้าที่มีความรัก ความอดทนและเสียสละ
เพื่อข้าพเจ้าตลอดมาเกินกว่าที่จะกล่าวทดแทนด้วยปียวาจาใดใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของสังคมกับความยุติธรรม	๕
บทที่ ๓ วิเคราะห์ "ความยุติธรรม" ในอุดมรัฐของเพลโต	๒๑
บทที่ ๔ ทรรศนะของเพลโตต่อความคิด เรื่องความยุติธรรมในสมัยปัจจุบัน	๗๒
บทที่ ๕ สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๑๓
บรรณานุกรม	๑๑๗
ประวัติ	๑๒๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย